

Bilimsel Toplantı Değerlendirmeleri/ Symposium-Conference Reviews

XVI. Tefsir Koordinasyon Toplantısı ve Uluslararası Hz. İbrâhîm ve Nübüvvet Sempozyumu (Şanlıurfa 8-10 Kasım 2019)

XVI. Coordination Meeting of Department of Tafsîr and Symposium of Ibrahim and Prophethood (8-10 November 2019 Şanlıurfa)

Değerlendiren/Reviewed by

İsmail Çalışkan

Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Tefsir Anabilim Dalı
Professor, Ankara University, Faculty of Theology, Department of Qur'anic Exegesis
Ankara, Turkey

icaliskan25@gmail.com

orcid.org/0000-0003-2899-9111

Öz: Şanlıurfa, 2019 yılında tefsir ilmiyle ilgili yapılan önemli bir etkinliğe, XVI. Tefsir Koordinasyon toplantısına ev sahipliği yaptı. Toplantının amacı doğrultusunda hem bir sempozyum (Hz. İbrâhîm ve Nübüvvet) hem tefsir anabilim dalının sorunlarının görüşülmesi hem de tefsir akademisyenlerinin tanışması ve bilgi alış-verişi gerçekleştirildi. Bu yazıda XVI. Tefsir Koordinasyon toplantısı genişçe tanıtılmış, ayrıca 2019 yılı içerisinde tefsir anabilim dalı ve tefsir eğitimi ile ilgili farklı toplantılara değinilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tefsir, Kur'an Tefsiri, Tefsir Koordinasyon Toplantısı, Tefsir Akademisyenleri, İbrahim Peygamber, Nübüvvet, Sempozyum, Şanlıurfa.

Abstract: This year, Şanlıurfa hosted an important event on the science of tafsîr (XVI. Tafsîr Coordination Meeting). On this occasion a symposium (Ibrahim and prophethood) was held, the problems of the tafsîr were discussed and tafsîr academics met among themselves and exchanged information. In this article, XVI. Tafsîr Coordination Meeting was widely introduced, and different meetings related to science of tafsîr and tafsîr education were mentioned.

Keywords: Tafsîr, Qur'anic Exegesis, Tafsîr Coordination Meeting, Tafsîr Academicians, Prophet Ibrahim, Symposium, Şanlıurfa.

2019 yılında tefsir alanındaki en büyük organizasyon, "XVI. Tefsir Koordinasyon Toplantısı ve Uluslararası Hz. İbrâhîm ve Nübüvvet Sempozyumu" adıyla yılın bitimine doğru, 8-10 Kasım 2019 tarihlerinde Şanlıurfa'da gerçekleştirildi. Bu yıl başka toplantılar yapılmadı değil, ancak koordinasyon ve sempozyumun bir arada oluşu, çok sayıda tebliğ sunulması ve tefsir akademisyenlerinin büyük kısmının katılması bu toplantıya ayrı bir önem kazandırmıştır.

Şanlıurfa'da gerçekleştirilen toplantı ve sempozyuma geçmeden önce alanla ilgili iki toplantıya işaret etmek istiyorum. İlki "Türkiye'de Lisansüstü Eğitim Çalıştayı -Tefsir Anabilim Dalı Örneği (Sorunlar Çözümler Öneriler)" adlı çalıştıdır. 24 Nisan 2019 tarihinde İstan-

1452 | Symposium-Conference Review

bul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde yapılan çalıştay ayrıcalıklı kılan tefsir lisansüstü eğitiminin sorunlarının masaya yatırılmasıydı. Tamamı lisansüstü eğitim görmüş veya görmekte olan genç akademisyenlerin sunduğu tebliğler şunlardır: "Öğrencileri İstanbul Üniversitesi ve Tefsir Anabilim Dalı'na Sevk Eden Âmiller" (A. S. Arık), "İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tefsir Anabilim Dalı'nda Hazırlanmış Tezler: İstatistiksel Bir Değerlendirme" (B. Geylani), "Tezlerin Akademikleşme Problemi: Tefsir Anabilim Dalı Örneği" (A. Fidan), "Lisansüstü Eğitimde Tez Yazım Yönergelerinin Yeterliliği Problemi: Üniversitemiz Tefsir Anabilim Dalı Örneği" (V. Altay), "Lisansüstü Program Yeterlilikleri: Adayların Sahip Olması Gereken Temel Donanımlar" (S. Şenol, R. Bakır), "İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Tefsir Anabilim Dalı'nda Kontenjan: İstatistiksel bir Değerlendirme" (M. Hourieh, N. İmam, S. Merter), "Lisansüstü Öğrencilerin Yaşadıkları Bürokratik Sorunlar ve Öneriler" (B. Geylani), "Lisansüstü Programa Kabul İçin Gerekli Şartların Değerlendirilmesi ve Öneriler" (A. Elveren, R. Birinci), "Lisansüstü Eğitimde Tefsir Anabilim Dalı'nda Açılan Derslerin Değerlendirilmesi" (H. Mezralı, E. Dursun), "Lisansüstü Eğitim'de Ders İçerikleri" (C. Sarı, M. E. Kolay), "Lisansüstü Eğitimde Dönem Sınavları: Değerlendirme ve Öneriler" (Z. Akkuzu), "Danışman Seçimi: Yaşanan Problemler, Çözüm ve Önerileri" (H. Demirov), "Lisansüstü Eğitim Alan Öğrencilerin Yaşadıkları Problemler" (M. Salmazzem), "Bir Emeğin Müdafası: Lisansüstü Tez Savunması" (A. S. Arık).

Diğeri toplantı ise birkaç ay önceki Sakarya'da yapılan *I. Günümüz Tefsir Problemleri Çalıştayı* "Tefsir ve Toplumsal Sorunlarımız" (18-19 Haziran 2019) konulu çalıştaydı. Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi salonlarında yapılan bu toplantıda "*Bir Fail Olarak İnsan, Toplumsal Sorunlar ve Kur'an*" (A. İnce), "*Hayatın Yeniden İnşasında Ahkâm Tefsiri Geleneği (Evlence ve Boşanma Örnekleri)*" M. Erbaş), "*Çağdaş Sorunlar ve Çağdaş Tefsir Ürünleri*" (N. Gökkır), "*Toplumsal Hayatın İnşasında Tefsir İlimi*" (N. Uzun) başlıklı tebliğler sunuldu. Önceden belirlenmiş bir müzakerecinin değerlendirmeleri ardından genel müzakerelerin yapıldığı dört oturum gerçekleştirildi. Nihayetinde çalıştayın genel değerlendirmesi ile toplantı tamamlandı. Sonuçta Kur'an ve tefsirle iştigal eden akademisyen ve alimlerin bilimsel çalışmaların yanında toplumsal sorunlarla yakından ilgilenmelerinin bir sorumluluk olduğu, ister inansın ister inanmasın Kur'an'la ilgili meseleleri soran ya da danışan kişilere, mümkün olduğu kadar ikna edici cevaplar bulmanın kaçınılmazlığı ve tefsir ilmiyle ilgili kitap ve makalelerde hem hassas davranılması hem nitelikli çalışmalara imza atılması gereği bir kez daha vurgulanmış oldu.

Şanlıurfa'da yapılan toplantıya gelince beş yıl önce Sivas'ta alınan karar gereği bu senenin toplantısı güzel şehrimizde yapılacaktı ki uzun bir hazırlık süresi sonunda gerçekleşti. Adet olduğu üzere koordinasyon toplantısı vesileyle uluslararası "Hz. İbrâhîm ve Nübüvvet" başlıklı sempozyum da icra edildi. Toplantı 8 Kasım 2019 Cuma günü saat 14.00'te Harran Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi konferans salonunda başladı. Saygı duruşu ve İstiklal Marşı'nın icrası ve Arş. Gör. M. Haşim Aksu'nun Kur'an-ı Kerîm tilavetinden sonra protokol konuşmalarına geçildi. Harran Ü. İlahiyat Fakültesi Tefsir Anabilim Dalı başkanı Prof. Dr. Atilla Yargıcı, İlahiyat Fakültesi dekanı Prof. Dr. Celil Abuzar, merkez ilçe Karaköprü Belediye Başkanı Metin Baydilli ve Şanlıurfa Büyükşehir Belediye başkan vekili Mahmut Kırıkçı kendileri açısından bu toplantının ne ifade ettiğine dair kısa birer konuşma yaptılar. Tefsir koordinasyon toplantısı tertip heyetinin başındaki isim olan Mahmut Öztürk ise hem sunucu hem konuşmacıydı. Öztürk'ün belirttiğine göre bu seneki sempozyumda Hz. İbrahim'in Kur'an'da nasıl anlatıldığına odaklanmayı, iki yıl sonra yapmayı planladıkları ikinci sempozyumda ise tarihten turizme, arkeolojiden sanata bütün bilim dallarına göre Hz. İbrahim'i ele almayı düşünmüş. Gerçekten de bu yılki ilmi toplantıda sunulan tebliğlerin hemen tamamı bir açıdan İbrahim peygamberi Kur'an'daki anlatımları çerçevesinde ele almıştı.

Araya verilmeden 'Kur'an'da Nübüvvet ve Hz. İbrâhîm' üst başlıklı Açılış Paneli'ne geçildi. Nasrullah Hacimüftüoğlu'nun yönettiği panelde Kur'an ve nübüvvet meselesini ele alan İsmail Karagöz, Kur'an'da rasul-nebi ayırımının olmadığını, ayetlerle böyle bir ayırımın ispat edilemeyeceğini anlattı. M. Kazım Yılmaz'ın konusu Hz. İbrahim'in putçulukla mücadelesi ve mesajlarında özgürlüğe çağrısıydı, Mehmet Soysaldı ise üsve-i hasene kavramı etrafında Hz.

İbrahim'in rol model oluşuna değindi. Kuveyt'ten gelen Selahaddin Selim Arkadan da Hz. İbrahim'le ilgili Kur'an anlatımlarının İslam düşüncesine etkilerini tespit etmeye çalıştı.

Kısa bir aradan sonra "Hz. İbrâhîm ve Nübüvvet" sempozyumuna geçildi. Çok sayıda tebliğ teklifi gelince oturumlar dört ayrı salona bölünmek zorunda kaldı. Dört salonda gerçekleştirilen tebliğlerin tamamını tek tek değerlendirme imkanı bulamadım. Bu nedenle, bir fikir verebilmek amacıyla sunumları kendi içinde öne çıkan yanlarıyla kısa değerlendirmeler yapmayı uygun görüyorum.

İlk önce Kur'an'da İbrahim kıssasının tefsir ilmi açısından tahlili hakkındaki tebliğlere göz atalım. Esasen kıssanın en değerli yanı üslup, kavram, İbrahim'in din ve peygamberlik silsilesi bakımından tarihsel konumu, tevhidi din anlayışı ve verilen mesajlar bakımından özenle işlenmesi beklenirdi. Mevzunun bu taraflarıyla ilgili özel bir çalışmanın yapılmadığı, ancak kıssanın farklı yönleriyle tefsirlerde ya da **çeşitli çalışmalarda** tefsir amacıyla ele alınışı birkaç araştırmacı tarafından irdelenmişti. Nihat Uzun "Hz. İbrâhîm'in Ateşe Atılması Meselesinin Tefsir Geleneği Üzerinden Okunması", Mehmet Kaya, "Hz. İbrâhîm İle İlgili Ayetlerin Antropomorfik Yorumu -Kâşânî Örneği", A. Betül Oruç, "Peygamberlerin Masumiyeti Açısından Hz. İbrâhîm Kıssası -Tefsirlere Karşılaştırmalı Bir Yaklaşım-", Y. Emre Gördük ise "Hz. İbrâhîm'e Kuşlarla Verilen Mesaj Özelinde Bağlamın Tefsire Etkisi"ni tartışmıştı. Bu kıssa, sadece hakkında çok rivayetle değil aynı zamanda İsraili rivayetlerin doluşmasıyla da bilinmektedir. Konuyla doğrudan ilgilenen iki tebliği Abdullah Özcan ve Enes Büyük sundu. Ahmet Aslan, Hz. İbrâhîm'in Urfa'da doğduğuna dair rivayetleri değerlendirmiş, Haşim Özdaş da rivayetler ışığında tefsirlerde Hz. İbrâhîm'in ateşe atıldığı yeri tespit etmeye çalışmıştı. Recep Demir ve Ahmet Yazıcı ise çalışmalarını, kıssanın Sünnî ve Şii tefsirlerde incelenmesine ayırmışlardı. Kıssaya dışardan bakışın mana ve mahiyetine de Harun Şahin ("Batı Literatüründe ve Kur'an'da Hz. İbrâhîm: Mukayeseli Bir İnceleme") ve Hüseyin Polat ("Oryantalistlerin Kur'an'daki Hz. İbrâhîm Tasvirine İlişkin İddiaları Tahlil ve Tenkit") ilgi duymuştu. Mehmet Ergün, "Nübüvvetin Dönüm Noktası Hz. İbrâhîm" adlı tebliği ile Hz. İbrahim'in peygamberler tarihinde durduğu noktaya yönelirken, Bilal Deliser ve Mustafa Kayhan da kıssanın bu tarihsel değerinin ihmal edilmemesi gerektiğine dikkat çekmişlerdi. Öte yandan bu kıssadaki anlatım üslubu ve kullanılan imgeler farklı ilmi disiplinlerin ilgisini çekmeye devam etmektedir. "Modern Bilimler Işığında Kur'an Kıssaları" (R. Ersöz) ve "Hz. İbrâhîm Kıssalarının Felsefî Bir Analizi" (A. Kartal) isimleri tebliğleri bu bağlamda anabiliriz. Oldukça farklı bir alandan bakan Levent Bilgi, Asaf Halet Çelebi'nin 'İbrâhîm' başlıklı şiirinde yer verdiği imgeleri incelemişti ve oldukça başarılıydı.

Çeşitli yönleriyle kıssayı araştırmalarına konu edinen tebliğlere gelince, onların her birini ismen anmadan şöyle bir özetleme yapabiliriz: İbrahim kıssasının muhtevası ve ibretler, imtihan olgusu ve psikolojik analizi; iman, Allah'a ulaşma ve akıl, tevhid ve haniflik, Allah'a yakın olmak; şirk ve şirkle mücadele, İbrahim ve ateşle imtihan; şahsiyetin inşasında ibadet ve özellikle namaz; Hz. İbrahim'in müşriklerle tartışması, tartışmada akıl ve mantığı kullanması; İbrahim'in aile bağları ve aile eğitimi, baba-oğul bağları ve babanın evlada nasihatı; Hz. İsmail ve kurban meselesi, Allah'a güven ve itaatin olumlu neticeleri, İbrahim'in ahlaki nitelikleri ve örnek bir kişilik olarak takdimi, 'halilullâh' vasfının anlam ve mesajı, misafirperverlik; ölümsüzlük arzusu ve İbrahim; İbrahim'in tevekkülü, duaları, babasına istiğfarı ve tebliğ metodu; Hz. İbrahim - Muhammed ilişkisi.

Toplam 63 tebliğde Hz. İbrahim'le ilgili bütün ayetler ele alınmıştı. Tebliğ sunanlar arasında tefsir alanı dışından akademisyenler de vardı. Haliyle çok sayıda tebliğde tedahüller ve tekrarların olması doğaldır. Ancak bazı tebliğlerin gerek konuya odaklanması ve gerekse içerik bakımından zayıflığı dikkat çekmedi değil. Şüphesiz bu tür toplantılar bir defa yapılmaktadır. Sunulan tebliğlerin de o oranda biricik hale gelebilmesi için daha titiz çalışma gereği bir kez daha ortaya çıktı.

Hz. İbrahim'in Kur'an'daki anlatımı hakkında sempozyumda sunulan tebliğleri, muhteva ve yaklaşım biçimi bakımından üçe ayırabiliriz. İlk gurup metinsel tahliller yapan tebliğ-

1454 | Symposium-Conference Review

lerdi. Bunlar İbrahim'den bahseden veya İbrahim'in ağzından aktarılan ifadeleri içeren ayetleri tahlil ve tasnif edenlerdir ki çoğu tebliğcinin bu tarzı seçtiğini görüyoruz. İkinci gurup-takiler ise tefsirlerdeki yorumlar ve bakış açılarını esas alan, yani tefsir incelemesi yapan tebliğlerdi. Üçüncüsü ise İbrahim ile ilgili ayetleri ya da konuları farklı açılardan tahlil etmeyi deneyen tebliğlerdi.

Tebliğli oturumların tamamlanmasının ardından Koordinasyon Toplantısı'na geçildi. Başkan Nasrullah Hacımüftüoğlu gündemi belirledikten sonra, konuşmacılara söz verdi. İlk olarak Abdülbaki Güneş, tefsir derslerinin işlenişinde ortak bir biçimin bulunmadığını, dağınlılığı ortadan kaldıracak bir anlayışı geliştirmenin önemini, buna ek olarak %30 Arapça olan programlarda derslerin Arapça anlatılmasının gereğini müzakereye açmayı önerdi. Ayrıca tefsir çalışmalarının çok fazla oluşu nedeniyle bir Tefsir Fakültesi kurulmasının vaktinin geldiğine işaret etti. Öncelikle salonda bulunanlar tarafından böyle bir fakülteye ihtiyaç olmadığı dile getirildi. Derslerin Arapça anlatılmasına gelince, konu bir saati aşan bir sürede tartışıldı. Söz alanların genel kanaati Arapça ders anlatımının faydalı olmadığı, öğrencilerin Arapça ders anlayacak seviyede bulunmadıkları, hocanın da seviyeyi düşürerek anlattığı için kendisini iyi ifade edemediğinde hem hocanın hem öğrencinin huzursuz olduğu, derste gözetilen maksadın gerçekleşmediği ve eğitim zayıfatı yaşandığı, iyi bir eğitimin ana dilde gerçekleşebileceği, eğer Arapça okutulacaksa ya fakültelere alınırken ya da sınıf seçerken öğrencinin seçimine bırakılması, dersi Arapça görmek isteyenlerin bir sınıfta toplanmaları gibi seçenekler üzerinde çalışılması gibi değerlendirmeler yapıldı ve önerilerde bulunuldu. Yine, gerek Arapça ve gerekse diğer dilleri öğrenmek önemlidir, bunlar içinde tefsir eğitimini en verimli şekilde gerçekleştirebilmek için Arapça'nın bütün incelikleriyle öğrenilmesi, hatta bunun için Arap olmanın değil Arapça bilmenin gerektiği göz önünde bulundurulması vurgulandı. Tartışmaların sonunda %30'un dört farklı şekilde anlaşıldığı görüldü: Tüm derslerin sayısının %30'u, tüm derslerin her birinin %30 oranında Arapça anlatılması, kaynakları Arapça olan derslerin %30'unun Arapça yapılması, son olarak derslerin %30'unun metin üzerinden işlenmesi. Halen %30 veya %100 Arapça programı uygulayan fakültelerden hocalar tecrübelerini aktardılar; genel kanaat Arapça düzeylerinin zayıflığı nedeniyle öğrencilerin verimli ders alamadıkları, hocanın dersini rahat bir şekilde işleyemediği, dolayısıyla dersteki maksadın gerçekleşmediği gibi açılardan sorunlu bir durumda olduklarıydı.

Talip Özdeş önceki koordinasyon toplantılarında alınan kararlar doğrultusunda yazılan ve yakın zamanda yayınlanan *Tefsir Tarihi*, *Tefsir 1-2* ve kısa süre sonra yayınlanacak olan *Tefsir Usulü* kitaplarının tanıtımını yaptı, kitapları derslerinde kaynak olarak seçen hocalardan değerlendirmeler beklediklerini ilan etti. Yeri gelmişken hemen belirtelim ki son yıllarda ismi geçen kitaplardan başka tefsir derslerinde kullanılması amacıyla pek çok kitap yayınlanmıştır. Gittikçe tefsir ders malzemesinde güne hitap eden, öncekilerde eleştirilen hususlara nispeten yer vermeyen kitapların yayınlanması sevindirici bir husustur.

İdris Şengül, Süryanice ve Aramca dilleri ile Kur'an kelimelerini açıklamanın zorluğunu, hatta imkansızlığını, Türkiye'deki bu tür çalışmaların gereksizliğini dile getirdi. Sami dillerle Kur'an'ı anlama meselesi tartışmalı bir mevzudur, daha da önemlisi konuya nereden bakıldığıdır. Şüphesiz Kur'an'ı bu dillerin tahakkümüne bırakmak kabul edilebilir bir şey değildir. Ancak son asırda artan semantik ve dilbilim araştırmaların gittikçe daha nitelikli hale geldiği bir dünyada karşılaştırmalı dil çalışmaları, Kur'an'ın kelime dağarcığını daha iyi kavramaya yardımcı olabilir. Zaten dünyada farklı üniversitelerde yıllardır bu yönde çalışmalar yapılmaktadır. Dolayısıyla bu tür çalışmalara bizdeki uzmanların da el atması, uzman yoksa -ki çok azdır- onların yetiştirilmesi faydalı olacaktır.

Söz alan Mustafa Kara'nın aktardığına göre İlahiyat fakültelerinde öğrencilerin çoğu Kur'an mealini bir defa dahi okumadan fakülteden ayrılıp gidiyorlar. Bu bağlamda Kara, bir defa da olsa baştan sona Kur'an mealinin okutulmasının ve bunun için bir yol bulunmasının önemine vurgu yaptı.

Erdoğan Baş ise bundan sonraki koordinasyon toplantılarının bir komisyon tarafından yürütülmesi veya bir komisyonun danışma kurulu gibi çalışmasını önerdi. Teklifle ilgili

müzakereler sonunda İsmail Çalışkan'ın 10 kişilik bir koordinasyon kurulu teşkil etmesi ve önümüzdeki toplantı için danışmanlık yapması, önümüzdeki yıl yapılacak programın oluşturulmasına destek vermesi, önceki tecrübelerden hareketle daha faydalı bir toplantının icrasına yardımcı olması kararı oylandı ve onaylandı.

Ali Karataş, *Tefsir Araştırmaları Dergisi*'nin (TADER) tanıtımını yaptı ve tefsir akademisyenlerinin dergiyi sahiplenmesi çağrısında bulundu. Derginin yayınlanan İsmail Cerrahoğlu sayısı gibi zaman zaman özel sayılar yayınlanacağını da duyurdu. Zeki Keskin ise whatsapp iletişim kanalı hakkında bilgilendirme yaptı.

Eleştiri ve tekliflere gelince, önceki toplantılarda da sık sık dile getirilen tebliğlerin müzakere edilmesi gereği yine tekrar edildi. konuların müzakeresi ve tebliğlerin kalitesinin artırılması bakımından haklı bir istekti, genel kabul de gördü, üzerinde uzlaşılmayan husus ise müzakerelerin ne kadar ve nasıl yapılacağıydı ki bu da sempozyum tertip heyetlerine bırakıldı. Yine lisans ve lisansüstü tefsir eğitiminde kriterler konusunun, doçentlik meselesinin müzakere edilmemesi vs. bir eleştiri olarak belirtildi. Koordinasyon toplantı süresinin az olduğu, daha fazla müzakere yapılması için saatin artırılması teklifini de bu eleştirilere ekleyebiliriz.

Bu seneki toplantıya araştırma görevlisinden emekli hocalara kadar 200 civarında öğretim elemanı katıldı. İklimin en latif döneminde yapılmasına rağmen, ders dönemine denk geldiği ve bazı hocalara ulaşamadığı için tecrübeli hocalarımızdan, özellikle emekli olanlardan katılım azdı. Dikkat çeken bu sorunun üzerinde düşünülmesi ve tekrar edilmemesi yönünde çaba sergilenmesi çok fazla arkadaşımız tarafından dile getirildi. Öte yandan, geçen yıl alınan karar uyarınca, bu yıl ilk defa katılımcılardan 100 lira alınmıştı, bunun ziyadesiyle fayda sağladığı toplantıyı tertip edenler tarafından onaylandı. Bu vesileyle işimizin kolaylaştırılması için önümüzdeki yıl kişi başına 200 lira alınması kararlaştırıldı.

Yapılması gereken bir şey kalmıştı, Nasrullah hocanın esprili tanımıyla 'ihale'. Yani 2021-2023 yıllarındaki toplantılar nerede yapılacaktır? Konu üzerinde değerlendirmeler yapıldı, fikir teatisinde bulunuldu, nihayet şu listede karar kılındı: 2021'de Yalova; 2022'de Bursa; 2023'de Rize.

Son olarak gelecek sene programın yapılacağı Dicle İlahiyat Fakültesi'nden Ali Akay söz alarak çalışmalarına başladıklarını, hocaları Diyarbakır'a beklediklerini duyurdu. Sempozyum konusu hakkında dilbilim ve tefsir, Kur'ân kavramları gibi birkaç teklif yapıldıysa da karar tertip heyetine bırakıldı. Toplantı dekan Celil Abuzer'in teşekkür ve Mahmut Öztürk'ün esprili kapanış konuşmasıyla tamamlandı.

Toplantının sosyal etkinlikler kısmına gelince, ilk gün öğleden önce Şanlıurfa'da Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı 17 orta dereceli okulda hocalarımız konferans verdi. Alınan dönütlerde, bir tür gençlerle sohbet toplantısı niteliğindeki konferansların son derece faydalı, yapıcı ve öğrencileri teşvik edici bulunduğu belirtilmişti.

Toplantının sosyal etkinliklerinden birisi de kitap sergisiydi. Önceden duyurulduğu üzere hocalar kitaplarını göndermişti. Giriş salonunda yapılan sergi hemen herkes tarafından gezildi, kitaplar incelendi. Ulaşamadığımız, duymadığımız, yazarını tanımadığımız kitapları görme, yakından tanıma, yazarlarla müzakereler yapma şansı bulmuş olduk, öğrencilerin de kitaplara ilgisi ayrı bir kıvanç sebebiydi.

Cumartesi öğleden sonra Göbeklitepe gezisi vardı. Son yıllarda üzerinde çok fazla konuşulan, Anadolu'da bulunmuş en eski yerleşim yeri kabul edilen bu tarihi alan sadece turistik bir kazanç kapısı değil ilerleyen yıllarda çeşitli disiplinler tarafından araştırmalara konu edileceğe benzemektedir. Pazar günü ise Halfeti Gölü gezisi yapıldı. Bu tür geziler yapıldıkça bilimsel aktiviteler yanında ülkemizin 'gizli hazine'lerinin keşfedilmesi ve onların da çalışmalara konu edilmesi zarureti tekrar tekrar gündeme gelmektedir. Gezi dönüşünde akşama doğru Şanlıurfa'yı Şanlıurfa yapan unsurların başında gelen Balıklıgöl ziyareti yapıldı, şehirde serbest ziyaretlere fırsat tanındı.

1456 | Symposium-Conference Review

Son bir not ilavesiyle yazıyı hitama erdirelim. Yazıda İsmail Cerrahoğlu hocamızın ismini tekrar anacağım. 2019 yılında tefsir sahasında yapılacak son etkinlik yine hocamızla ilgili olacaktır. Aralık ayı sonunda Sakarya'da İsmail Cerrahoğlu'nu anma toplantısı yapılacak, yine bu toplantıda saygıdeğer hocamızı konu alan kitap kamuoyuna tanıtılacak, dağıtımı yapılacak ve satışa sunulduğu ilan edilecek. Tőrkiye'de tefsir kőrüsünün ilk araştırma görevlisi, ilk profesörü, bu disiplinin gelişiminde büyük emeği olan, çok sayıda kitap ve makale yazan, onlarca yüksek lisans ve doktora tezi hazırlayan hocamızın bunun daha fazlasını hak ettiği su götürmez bir gerçektir.